

Gode kollegaer – småfebønder, æresmedlemmer og andre gjester !

Velkommen til årsmøte og seminar i OSG 2007.

Takk for trivelig velkomst hit til Sør-Gudbrandsdalen og til Ringebru. Takk for flotte kulturinnslag med musikk, takk til Hans Hjelstuen for et interessant historisk tilbakeblikk og takk til ordfører Anders Fretheim for innlegg hvor tankene om klimautslipp er til ettertanke. Jeg vil spesielt rette en takk til Hans Hjelstuen som har stått i spissen for lokallaga i Fåvang og Ringebru og vært med i forberedelse og praktisk tilrettelegging av dette årsmøtet.

Også i år har vi fortsatt tradisjonen med å ha årsmøte og seminar på samme helg. Det er en oppmuntring for oss i styret at det er så bra påmelding til seminaret – det ser vi på som et optimistisk tegn i ei ellers litt tung tid i landbruket. Vi hadde planlagt eget seminarprogram for geitebønder på lørdag, men dessverre var påmeldingen for liten til at det lar seg gjennomføre fullt ut – det blir bare ei økt. Dette er ei travel tid med kjeing for mange og derfor vanskelig å komme fra.

Årsskifte og årsmøte er tid for tilbakeblikk på året som har gått og det er tid for å se framover – hva har vi jobba med i fylkeslaget og hva har skjedd i vårt fylke og ellers i landet som har betydning for vårt framtidige småfehold ?

Jeg vil ta fram noen av de tingene jeg synes er viktig.

2006 har vært et relativt aktivt år for fylkeslaget. Vi skal senere gjennomgå årsmeldinga i detalj. Et nytt tiltak prøvde vi på i fjor – å arrangere et fagmøte for geitebønder – dette var på Randsverk i juni og dermed lett tilgjengelig for folk både fra Gudbrandsdalen og Valdres. Tema var erfaring fra sanering og hvordan geiteavlen skal foregå i framtida. Nyttig møteplass som det kanskje er verdt å fortsette med .

Vi gjorde også et forsøk med å arrangere regionmøtene i november. Der hadde vi representanter fra NSG og forsøksringen deltok med innføring i Øko-sau-satsinga. Frammøtet var noe varierende. Interessant å se at noen lokallag har grepet utfordringen med Øko-sau og hatt det som tema på sine årsmøter.

Vi kan ikke se tilbake på 2006 uten å nevne E. Coli saken. I vårt fylke var det mange barn som ble syke, men ingen produsenter eller bedrifter her som bidro til det. Hele næringa måtte være med å ta ansvar for at dette ikke skulle skje igjen, og det ble som kjent betydelig innstramming av hygieneregler og slakterrutiner for høstsesongen . Innføring av klippetrekk på all sau og lam levert til samvirkebedriftene førte til betydelig tap for de som bruker å klippe selv og dermed har dette som en vesentlig del av inntekta. Mindre klipping ute på bygda fører selvsagt også til at kompetansen på dette området blir enda dårligere. Vi opplever også stor forskjellsbehandling fordi noen av de private slakteriene fortsatt betaler klippetillegg. Kompensasjon for ullinnsamling var garantert for lokallaga i fjor, men hvordan blir det i fortsettelsen ?t Høstsesongen gikk heldigvis bra – det ble ingen nye tilfeller av E. Coli. På flere av regionmøtene kom det opp spørsmål omkring denne problematikken, og vi er spent på hvilke konsekvenser dette får for oss videre ? Og vi regner med å få nærmere orienteringer om det senere i dag – både fra NSG og Nortura sin representant. Spekepølse av sau og geitekjøtt har blitt en betydelig nisje for mange småfebønder og etter historien med sognemorr spør vi selvfølgelig om dette kan være et trygt produkt. Vi får håpe denne produksjonen også kan være mulig i fortsettelsen.

Til tross for e.coli saken gikk salget av lammekjøtt svært bra i høst og markedssituasjonen er nå svært god - ja nesten for god, for det finnes svært lite på lager. Ved årsskiftet var det ca 100 tonn og nå er det bare ca 50 tonn. Jeg leste i går at det nå blir åpnet for import av lammekjøtt fra New Zealand. Og vi må vel si oss enig med NSG-leder Risan om at det må

være en fallitterklæring å importere lammekjøtt til Norge – her hvor vi har så gode naturgitte forhold for småfehold.

Noe av årsaken til den gode markedsbalansen er dessverre at mange har slutta med sau – dette gjelder også i vårt fylke. Bare fra Lesja var det avisoverskrifter om at det ble en reduksjon på 1000 vinterfora sau. Og vi kan spørre om årsakene til at folk slutter – de er sikkert forskjellige, men en vesentlig grunn er i hvert fall økonomien – det finnes vel ingen annen yrkesgruppe som har en årsverkinntekt på ca 100 000 kr og hvor lønnsnivået har stått stille i nærmere 10 år. Fra Lesja hadde vi også avisoverskrift i Nationen nå på nyåret – ”Ulv og jerv drepte for 1,5 millioner i Lesja” – det er forståelig at mange gir opp etter å ha slitt med store rovdyrproblemer i mange år.

Det har også vært en viss frykt for at det nye forskriftskravet om brannvarslingsanlegg for alle med over 30 vinterfora dyr ville føre til at flere reduserte besetningene sine eller slutta. Like før jul kom landbruksministeren med en ”julegave” til småfeholderne – fristen ble utsatt til 1. september. For noen dager siden kom Mattilsynet med en tolkning der det kom fram at påsettlam ikke skulle telle med i de 30 dyrene. Noen har nok redusert besetningen sin til 30 dyr og dette har selvfølgelig vært med å dra ned sauetallet i fylket og på landsplan. Ellers har jeg inntrykk av at Mattilsynet har vært rimelige med kortvarige utsettelse i forhold til brannvarslingsanlegg. Kanskje kan det bli ytterligere endringer i dette regelverket ?

Fjorårets beitesesong var varierende – i hvert fall i vårt område var det ujevn kvalitet på lammene og mange trengte ekstra foring utover høsten.

Et problem vi fortsatt sliter med i flere områder i fylket vårt er konsekvensene av Tsjernobylulykken i 1986. I Øystre Slidre var det mange besetninger som fikk 8 ukers nedforing i høst. Og det er en stor utfordring å håndtere – det er mye ekstra arbeid og i en høst med heller lite avling er dette krevende. Kompensasjonen for nedforing dekker ikke dette og bøndene lider dermed tap. Dette er en sak vi kommer nærmere tilbake til senere i møtet.

Vi kan dessverre ikke oppsummere 2006 uten å si noe om rovdyr – tapstallene har gått oppover dette året også. Arbeidet med rovdyr og rovdyrpolitikk er en viktig post på styremøtene i OSG, men vi ofte føler vi oss maktesløse i forhold til den rovdyrpolitikken som føres. Som vanlig blir det en grundig gjennomgang av rovdyrsituasjonen senere i årsmøtet.

I geiteholdet synes jeg det er svært oppmuntrende å spore optimisme. Den store utfordringen er sanering av de smittsomme sykdommene CAE, byllesjuka og paratuberkulose. I fjor var det hele 9 besetninger som tok denne jobben i fylket vårt, og det er bra. For 2007 har 4 planlagt å sanere og i 2008 er det 5. I den andre jobben min som dyrlege observerer jeg nå tre av disse på nært hold og Inger kom rett fra kjepass når vi dro hit. Sanering er uten tvil en kjempejobb. I tilknytning til sanering er det behov for omfattende renovering av bygninger både hjemme og på stølen og i flere tilfeller blir det bygd nytt. Heldigvis er dette tiltak som blir tilgodesett med bra med midler over jordbruksavtalen.

Selv om mange slutter og det er mye som er tungt i næringa finnes det heldigvis også en viss optimisme – flere utvider besetningene og noen bygger nye sauefjøs. Og fra området her er det flere som slutter med andre husdyr og starter med sau.

Fra Øystre Slidre har vi et eksempel hvor en sauegard åpna eget gardsmatutsal like før jul. De tar sau og lam i retur fra slakteriet og foredler det til ulike produkter. Og salget har visst gått bra.

La oss håpe at den gjeldende markedsituasjonen kan gi oss det pristillegget vi ønsker – 5 kr kiloen for lammekjøtt. Og la oss håpe at både rovdyrpolitikk og landbrukspolitikk gjør det mulig å utnytte de fantastiske utmarksressursene i Oppland til matproduksjon !

Så vil jeg på nytt ønske velkommen til årsmøtet – håper det blir et godt og konstruktivt møte og at vi får et seminar med både faglig og sosialt utbytte !